

Työ, työntekijät ja ay-liike liikkeessä

Ay-liikkeen yhteistyö työvoiman liikkuvuuden kysymyksissä tiivistyy Itämeren alueella

Työvoiman liikkuvuudesta ja sen haasteista, ongelmista sekä vaikutuksista EU:n työmarkkinoihin on keskusteltu viime vuosina monella areenalla.

Ammattiyhdistysliike on tiivistänyt yhteistyötä tällä saralla, myös Itämeren alueella. SAK, STTK ja Akava ovatkin kaikki mukana uudessa EU-rahoitteisessa Baltic Sea Labour Network (BSLN) – hankkeessa (2008–2011), jonka tarkoitus on ehkäistä työvoiman dumpausta, edistää maahanmuuttajien järjestäytymistä, tiedottaa työvoiman liikkuvuuteen liittyvistä ongelmista ja haasteista ja vaikuttaa siihen, että työvoiman liikkuvuus tapahtuisi hallitusti. Kansainvälisen hankkeen tavoitteena on vahvistaa Itämeren alueen uusien EU-maiden ay-liikkeitä ja kehittää sosiaalista dialogia. Hankkeen taustalla on Itämeren alueen ammattiyhdistysten foorumi BASTUN.

Suomalaiset ammattiliittojen keskusjärjestöt ovat lyöneet hynttyyt yhteen ja laatineet yhteisen työsuunnitelman. Kolmen vuoden projektissa on tarkoitus paneutua liikkuvien työntekijöiden edunvalvontaan, jäsenyyden siirtymiseen ja maahanmuuttajien järjestäytymiseen liittyviin kysymyksiin sekä kehittää siihen liittyviä uusia käytäntöjä. Käytännön työtä tukee haastattelututkimus, jonka kohderyhmänä ovat viron- ja venäjänkieliset maahanmuuttajat. Tutkimuksessa selvitetään millaista on maahanmuuttajien yleinen tietoi-

suus suomalaisen yhteiskunnan sosiaalisesta ja poliittisesta järjestelmästä sekä ay-liikkeen periaatteista ja käytännön toiminnoista, mitkä ovat maahanmuuttajien järjestäytymisen motiivit ammattiliittoihin, millaiset ovat maahanmuuttajien asenteet ay-liikettä kohtaan sekä mitkä ovat maahanmuuttajien käsitykset omista vaikutusmahdollisuuksistaan ja sosiaalisesta osallisuudesta suomalaisessa yhteiskunnassa. Hankkeen puitteissa tullaan suunnittelemaan ja järjestämään myös koulutusta palkansaajajärjestöjen luottamismiehille ja ay-toimitsijoille. Koulutuksen aiheina ovat kulttuurien kohtaaminen, työvoiman liikkuvuus ja rajat ylittävän työntekoon liittyvät kysymykset.

Itämeren työmarkkinayhteistyöprojekti Baltic Sea Labour Network (BSLN) jatkaa työtä työvoiman liikkuvuuden saralla, joka aloitettiin jo vuonna 2002 SAK:n perustamassa Tallinnan infopisteessä. Suomen työelämän infopiste perustettiin vuonna 2002 osana EU:n Interreg IIIA -ohjelman rahoittamaa Suomen ja Viron välisen työmarkkinayhteistyön kehittämishanketta. Projektin osapuolina olivat SAK ja SAK:laiset ammattiliitot, Toimihenkilöunioni sekä Viron Ammattiliittojen Keskusjärjestö (EAKL). EU:n rahoituksen päätyttyä Tallinnan infopiste -projektiä päätettiin jatkaa vuoden 2008 loppuun saakka SAK:n, sen jäsenliittojen ja Toimihenkilöunionin omalla rahoituksella.

Projektin keskeisenä tavoitteena oli vahvistaa yhteistyösuhteita virolaisten ja suomalaisten työmarkkinajärjestöjen ja viranomaisten välillä

Salmisaaressa rakennetaan! Suomessa rakennus- ja siivousaloilla on paljon ulkomaista liikkuvaa työvoimaa.

sekä lisätä Suomeen töihin aikovien virolaisten tietoisuutta Suomen työelämän pelisäännöistä ja ammattiyhdistysliikkeestä. Projektin yhteydessä perustettu Suomen työelämän infopiste Tallinnassa tiedotti ja neuvoi Suomessa työskentelyyn liittyvissä kysymyksissä. Infopisteestä sai perustietoa suomalaisesta palkkatasosta, verotuksesta, työehtoista ja työlainsäädännöstä sekä ammattiliittojen

tarjoamista palveluista ja pohjoismaisen ammattiyhdistysliikkeen periaatteista. Infopisteessä vieraili yhteensä noin 9 500 suomalaisesta työelämästä ja ay-liikkeen tarjoamista palveluista kiinnostunutta virolaista ja Viron venäläistä. Sen lisäksi tuli noin 8 000 tiedustelua sähköpostitse ja puhelimitse. Ammattiryhmistä eniten neuvottiin rakennus-, palvelu-, metalli- ja kuljetusalan, maa- ja metsätalouden sekä

terveydenhoitoalan ihmisiä. Projekti tuli noteeratuksi Euroopan unionin tasolla ja saanut vuoden 2006 lopussa Euroopan komissiolta liikkuvuuden teemavuoden palkinnon (European Workers' Mobility Award).

Eve Kyntäjä /
Maahanmuuttoasioiden ja monikulttuurisuusasioiden asiantuntija, SAK

Erittäin harvaan asuttujen alueiden tuki saatava EU:n aluepolitiikkaan

Suomessa ei ole EU:n mit-tapuun mukaan köyhiä alueita. Mutta Suomessa ja Ruotsissa on erittäin harvaan asuttuja alueita, jotka kärsivät pohjoisista olosuhteista ja syrjäisestä asemasta EU:n ulko-rajalla, mutta joilla on samalla kehityspotentiaalia kilpailukyvyyn paranemisen kannalta.

Näiden alueiden määrittely ja asema sekä tuki on jäänyt epäselväksi jäsenyysneuvottelujen tuloksena syntyneen tavoite 6-ohjelman päätyttyä vuonna 2000. Hallituksen tulee nyt pyrkiä uudistamaan erittäin harvaan asuttujen alueiden tukiasema EU:n koheesio- ja aluepolitiikkaan. Nykyinen olosuhdebonus, n. 35€/asukas, on riittämätön. Jos tukiasema menetetään, jää Suomelta saamatta jopa yli puolitoista miljardia euroa seuraavalla tukikaudella 2014–2020.

EU:n aluepolitiikka Suomen kannalta

EU:n perustuslakiluonnoksen mu-

kaan erityistä huomiota tulee kiinnittää vakavista ja pysyvistä luontoon tai väestöön liittyvistä haitoista kärsiviin alueisiin, kuten pohjoisimpiin alueisiin, joiden väestötiheys on erittäin alhainen. Ei kuitenkaan mainita, miten konkreettisesti toimitaan, ja siksi asiaa voidaan käytännössä tulkita monin eri tavoin. Suomen tulisiikin nyt osoittaa aktiivisuutta, millaista tukea EU:n on osoitettava pohjoisille ja rajaseutu-alueille, joiden väestötiheys on erittäin alhainen ja alenee edelleen. Köyhiä nämä alueet eivät enää ole: niiden alueellinen BKT ei alita 75 % EU:n keskiarvosta. Itä-Suomen siirtymä- asema päättyy v.2013. Nykyinen EU:n maaseudun kehittämisrahoitus ei myöskään sisällä Suomessa sellaisia toimenpiteitä, joilla voitaisiin kompensoida pysyviä olosuhdehaittoja. Sitä paitsi maaseudun kehittämisen rahoitus on vain neljäsosa koheesio- rahoituskehikseen verrattuna.

Terävyyttä tavoitteisiin

Jos vaadimmekin erillistä tukea harvaan asutuille alueille, meillä on tarjota siitä EU:lle myös vastinetta. Luonnon antimien hyödyntämistä voidaan ja pitää kehittää. Nostamme

siten Suomen ja EU:n kilpailukykyä. Tuotamme kehittyneemmin metalleja, puunjalostus-tuotteita ja bioenergiaa, puhtaita elintarvikkeita ja terveyttä edistäviä tuotteita, pohjoiseen osamiseen perustuvaa teknologiaa ja ainutlaatuisen luontoon ja kulttuuriin perustuvia turvallisia matkailupalveluita. Aluepoliittisessa elonteossakin sanotaan:

”Luonnonvarojen innovatiivinen ja kestävä käyttö on Suomen ja EU:n kannalta taloudellinen mahdollisuus”. Myös EU:lla lienee intressi, että sen pohjoinen raja-alue on asutettu.

Pohjoisille harvaan asutuille alueille laadittiin Suomen ja Ruotsin liittymisprosessin yhteydessä erillinen kehittämisohjelma, tavoite 6.

Ohjelman perustelu oli, että erittäin harvaan asuttujen alueiden aseman pelättiin heikkenevän liikaa, jos niille ei suunnata erityisesti niitä varten suunniteltua tavoiteohjelmaa. Tavoite 6 -ohjelmaa ei enää ole ollut 1999 jälkeen.

Ns. syrjäisille alueille eli Azoreille, Madeiralle, Kanarian saarille ja Ranskan merentakaisille alueille EU:ssa on oma ohjelmansa. Unioni tunnusti näiden alueiden erityisyyden ja tarpeen ottaa huomioon niiden olosuhteet.

Lipposen hallitukselta taisi jäädä

erityisen harvaan asuttujen alueiden asema vakiinnuttamatta?

Mitä pitäisi nyt tehdä?

Suomen tulisi nyt yhdessä Ruotsin kanssa asettaa selkeästi ja näkyvästi tavoitteeksi, että erittäin harvaan asuttujen alueiden erityisolosuhteiden tuoksi näille alueille on määriteltävä BKT:sta riippumaton tukipolitiikka, joka turvaa alueiden runsaiden luonnonvarojen hyödyntämisen. Sitä varten komissiolta tulee edellyttää, että se laatii erittäin harvaan asuttujen alueitten kuvauksen ongelmien ja mahdollisuuksien, tekee rajojen määrittelyn ja laatii siltä pohjalta yhdessä alueiden kanssa ohjelmat kehityksen tukemiseksi. Jäsenmailla on oltava aloite määritelmien tarkentamisessa. Ellei Suomi itse aja jämäkästi tukipolitiikkaa, voi käydä niin, että perustuslaki-luonnoksen maininnat jäävät sanoiksi sopimusviidakkoon eikä sopimusteksti vaikuta käytäntöön millään tavalla.

Erittäin harvaan asuttuja alueita ei pidä enää niputtaa yhteen aiemmin mainittujen ”syrjäisten alueiden” kanssa. Ne on tuotava esiin omana erityisenä alueena EU:ssa, niille on määriteltävä status. Tarvitaan tutki-

musta toisaalta alueiden moninaisista ongelmista ja toisaalta luonnon ja kulttuurin rikkauksista.

Alueiden pitää vaatia toimenpiteitä hallituksilta ja Suomen ja Ruotsin hallitusten Euroopan Unionilta.

Odotan, että Itä- ja Pohjois-Suomessa ja muuallakin maassamme kansa näyttää jo EU-parlamenttivaiheissa, millaisella politiikalla se uskoo saavansa perustarpeensa turvatuiksi ja kompensaaion EU:n Suomesta väistyväälle nykyiselle aluepolitiikalle.

Helena Aaltonen
eurovaaliehdokas,
aluekehitysasiantuntija,
Kainuun maakunta kuntayhtymä